

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Кафедра економічної теорії**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет інформаційних технологій

«12» червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МІКРОЕКОНОМІКА ТА МАКРОЕКОНОМІКА**

Галузь знань	С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»
Спеціальність	С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини»
Освітня програма	«Економічна кібернетика»
Факультет	Інформаційних технологій
Розробник	к.е.н., доцент кафедри економічної теорії Болгарова Н.К.

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни «Мікроекономіка та макроекономіка»

Вивчення дисципліни «Мікроекономіка та макроекономіка» забезпечує здобувачів вищої освіти знаннями з проблем функціонування економіки, цілісного уявлення про функціонування економічних мікро та макросистем у різних ринкових ситуація, економіки на національному і загальносвітовому рівнях.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Галузь знань	С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»	
Спеціальність	С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини»	
Освітня програма	Економічна кібернетика	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	1	-
Семестр	2	-
Лекційні заняття	30 год.	- год.
Практичні, семінарські заняття	60 год.	- год.
Лабораторні заняття	- год.	- год.
Самостійна робота	60 год.	- год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	5 год.	- год.

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування знань про закономірності поведінки економічних суб'єктів у ринкових умовах, оволодіння універсальним інструментарієм прийняття обґрунтованих рішень щодо здійснення вибору за наявності обмежених засобів і альтернативних можливостей, знання принципів раціональної поведінки економічних мікросистем у ринкових умовах, знання термінології і основних прийомів мікроекономічного аналізу. Надання студентам глибоких теоретичних знань з проблем функціонування економіки – важливої сфери життєдіяльності людини, дії об'єктивних економічних законів, ознайомлення з методами і умовами ефективного господарювання і цілісне систематичне уявлення про макроекономічну теорію і політику.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-макрота міжнародному рівнях.

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК16. Здатність формулювати професійні задачі в сфері цифрової економіки, вибирати належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки,

ПРН 4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН 7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

ПРН 9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

ПРН 18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

**1. Програма та структура навчальної дисципліни для:
«Мікроекономіка та макроекономіка»**

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					заочна форма			
	тижні	усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
			л	п	с.р.		л	п	с.р.
1		2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль I. Мікроекономіка									
Тема 1. Предмет вивчення мікроекономіки. Попит, пропозиція та їх взаємодія	1	9	2	4	3	-	-	-	-
Тема 2. Еластичність попиту та пропозиції	2	9	2	4	3	-	-	-	-
Тема 3. Теорія корисності та оптимальний вибір споживача	3	9	2	4	3	-	-	-	-
Тема 4. Аналіз поведінки споживача	4	9	2	4	3	-	-	-	-
Тема 5. Теорія фірми: виробництво	5	9	2	4	3	-	-	-	-
Тема 6. Ринок досконалої конкуренції	6	9	2	4	3	-	-	-	-
Тема 7. Ринок монополії. Олігополія	7	7	1	2	4	-	-	-	-
Тема 8. Ринок монополістичної конкуренції	7	7	1	2	4	-	-	-	-
Тема 9. Теорія ринку ресурсів	8	7	1	2	4	-	-	-	-
Разом за модулем I		75	15	30	30	-	-	-	-
Модуль II. Макроекономіка									
Тема 1. Макроекономіка як наука. Макроекономічні показники та їх вимір	8	10	2	4	4	-	-	-	-
Тема 2. Класична та кейнсіанська модель макроекономічної рівноваги	9	10	2	4	4	-	-	-	-
Тема 3. Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції	10	10	2	4	4	-	-	-	-
Тема 4. Фіскальна політика	11	9	2	4	3	-	-	-	-
Тема 5. Монетарна політика	12	9	2	4	3	-	-	-	-
Тема 6. Рівновага національного ринку у моделі	13	10	2	4	4	-	-	-	-
Тема 7. Макроекономічна нестабільність. Циклічність. Інфляційна політика. Політика зайнятості та безробіття	14	10	2	4	4	-	-	-	-
Тема 8. Теорія міжнародної торгівлі. Обмінний курс. Платіжний баланс	15	7	1	2	4	-	-	-	-
Разом за модулем II		75	15	30	30	-	-	-	-
Всього		150	30	60	60	-	-	-	-

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет вивчення мікроекономіки. Попит, пропозиція та їх взаємодія	2
2	Еластичність попиту та пропозиції	2
3	Теорія корисності та оптимальний вибір споживача	2
4	Аналіз поведінки споживача	2
5	Теорія фірми: виробництво	2
6	Ринок досконалої конкуренції	2
7	Ринок монополії. Олігополія	1
8	Ринок монополістичної конкуренції	1
9	Теорія ринку ресурсів	1
10	Макроекономіка як наука. Макроекономічні показники та їх вимір	2
11	Класична та кейнсіанська модель макроекономічної рівноваги	2
12	Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції	2
13	Фіскальна політика	2
14	Монетарна політика	2
15	Рівновага національного ринку у моделі IS-LM	2
16	Макроекономічна нестабільність. Циклічність. Інфляційна політика. Політика зайнятості та безробіття	2
17	Теорія міжнародної торгівлі. Обмінний курс. Платіжний баланс	1
	Всього	30

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет вивчення мікроекономіки. Попит, пропозиція та їх взаємодія	4
2	Еластичність попиту та пропозиції	4
3	Теорія корисності та оптимальний вибір споживача	4
4	Аналіз поведінки споживача	4
5	Теорія фірми: виробництво	4
6	Ринок досконалої конкуренції	4
7	Ринок монополії. Олігополія	2
8	Ринок монополістичної конкуренції	2
9	Теорія ринку ресурсів	2
10	Макроекономіка як наука. Макроекономічні показники та їх вимір	4
11	Класична та кейнсіанська модель макроекономічної рівноваги	4
12	Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції	4
13	Фіскальна політика	4
14	Монетарна політика	4
15	Рівновага національного ринку у моделі IS-LM	4
16	Макроекономічна нестабільність. Циклічність. Інфляційна політика. Політика зайнятості та безробіття	4
17	Теорія міжнародної торгівлі. Обмінний курс. Платіжний баланс	2
	Всього	60

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Самостійна робота №1	30
2	Самостійна робота №2	30
	Всього	60

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- самостійні роботи;
- презентації;
- задачі.

7. Методи навчання:

- метод навчальних дискусій та дебат (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- метод практико-орієнтованого навчання (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, анотування, складання реферату, презентації);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні);
- кейс-метод (виконання завдань самостійна робота);
- метод навчання через дослідження (індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти).
- інші види.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінюють знання здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою, яку переводить у національну оцінку згідно з чинним «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1 Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Види економічної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
МОДУЛЬ І. МІКРОЕКОНОМІКА		
Практична робота 1. Предмет вивчення мікроекономіки. Попит, пропозиція та їх взаємодія	Розуміти значення категорії мікроекономіка, її об'єкти і суб'єкти. Усвідомлювати місце мікроекономіки в системі економічних знань. Володіти методологією мікроекономіки. Розуміти суть попиту і закон попиту. Знати нецінові фактори зміни попиту. Розуміти суть пропозиції і закон пропозиції. Знати нецінові фактори зміни пропозиції. Володіти методикою аналізу ринкової рівноваги.	6
Практична робота 2. Еластичність попиту та пропозиції	Розуміти суть цінової еластичності попиту, за доходом і перехресної еластичності. Вміти аналізувати фактори впливу на еластичність попиту. Розуміти суть цінової еластичності пропозиції. Вміти аналізувати фактори впливу на цінову еластичність пропозиції.	6
Практична робота 3. Теорія корисності та оптимальний вибір споживача	Розуміти поняття загальної і граничної корисності, особливості кардиналістського та ординалістського підходу до аналізу корисності. Закони Госсена.	6

Практична робота 4. Аналіз поведінки споживача	Вміти використовувати криву байдужості та карту кривих байдужості. Мати навички аналізу бюджетної лінії та раціонального вибору споживача. Аналізувати кон'юнктуру ринку та вплив чинників її зміни.	6
Практична робота 5. Теорія фірми: виробництво	Розуміти підприємство з точки зору суб'єкта ринкових відносин, а також мотивацію діяльності підприємства. Усвідомлювати суть економічних витрат та їх класифікації. Вміти аналізувати витрати у короткостроковий та довгостроковий періоди. Володіти методикою вибору масштабу виробничої діяльності.	6
Практична робота 6. Ринок досконалої конкуренції	Розуміти глибинну сутність ринкової структури. Знати особливості ринку чистої конкуренції та поведінка підприємства в короткостроковому періоді. Аналізувати типи підприємств та криву пропозиції в короткостроковому і довгостроковому періоді. Володіти методикою оцінки прибутку підприємства та ефективності в довгостроковому періоді.	6
Практична робота 7. Ринок монополії. Олігополія	Розуміти суть чистої монополії, її види і характеристики, суть монопольної влади. Вміти визначати індекс Лернера. Розуміти наслідки цінової дискримінації за умов чистої монополії. Розуміти сутність олігополії, її види і характеристики. Знати особливості поведінки підприємств в умовах олігополії: "цінова" війна, модель Курно, модель Бертрана. Аналізувати ринок олігополії з точки зору "теорії ігор": "дилема ув'язненого".	6
Практична робота 8. Ринок монополістичної конкуренції	Розуміти відмінності між картеллю та таємною змовою. Знати суть ціноутворення за принципом «витрати плюс». Розуміти особливості антимонопольного регулювання діяльності підприємств	6
Практична робота 9. Теорія ринку ресурсів	Усвідомлювати поняття зарплати та її видів. Характер кривої пропозиції праці. Знати умови максимізації прибутку за різних структур ринків блага і праці. Розуміти причини диференціації ставок заробітної плати. Знати суть і важливість інвестиції в "людський капітал". Розуміти особливості землі як фактора виробництва. Володіти поняттями економічна рента та знати її види. Знати що таке капітал і позичковий відсоток. Володіти методикою визначення економічного прибутку.	6
Самостійна робота №1	Навчитися використовувати теоретичну, практичну, статистичну інформацію, працювати з різними статистичними джерелами за обраною темою та робити висновки	16
Модульна контрольна робота 1		30
Разом за модулем 1		100
МОДУЛЬ II. МАКРОЕКОНОМІКА		
Практична робота 10. Макроекономіка як наука. Макроекономічні показники та їх вимір	Сформувати знання з фундаментальних принципів функціонування національної економіки, методів її дослідження та аналізу макроекономічних процесів. Знати принципи побудови системи національних рахунків, методологію та методику обчислення макроекономічних показників, економічних індексів.	7

Практична робота 11. Класична та кейнсіанська модель макроекономічної рівноваги	Знати принципи побудови класичної моделі макроекономічної рівноваги Знати принципи побудови моделі макроекономічної рівноваги Дж. М. Кейнса	7
Практична робота 12. Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції	Знати принципи побудови моделі сукупного попиту і сукупної пропозиції (модель AD-AS, або «хреста Маршалла»).	7
Практична робота 13. Фіскальна політика	Вміти обирати інструментарій фіскальної макроекономічної політики до її цілей; розвинути навички аналізу причин стійкого бюджетного дефіциту та його впливу на національну економіку.	7
Практична робота 14. Монетарна політика	Розвинути розуміння структурних складових грошово-кредитної системи, сформувані знання про цілі та методи монетарної політики, виробити навички аналізу інструментарію монетарної політики.	7
Практична робота 15. Рівновага національного ринку у моделі IS-LM	Знати теоретичні принципи побудови моделей макроекономічної рівноваги в короткостроковому та довгостроковому періодах на товарному та грошовому ринках (модель IS-LM).	7
Практична робота 16. Макроекономічна нестабільність. Циклічність. Інфляційна політика. Політика зайнятості та безробіття	Сформувані знання про специфіку інфляційних процесів та їх детермінант та антиінфляційної політики держави, про суть та причини особливості взаємозв'язків між інфляцією та безробіттям; визначати основні напрями регулювання рівня безробіття. Сформувані знання про суть та причини економічної циклічності, специфіку інфляційних процесів та їх детермінант, суть, причини, специфіку економічного зростання, про суть та специфіку моделей економічного зростання	7
Практична робота 17. Теорія міжнародної торгівлі. Обмінний курс. Платіжний баланс	Розкривати особливості теорія міжнародної торгівлі та стан платіжного балансу. Розкривати особливості впливу обмінний курс Розкривати особливості впливу макроекономічної політики на динаміку рівноважного реального валютного курсу та стан платіжного балансу.	5
Самостійна робота №2 Споживчий кошик та принцип його формування	Навчитися використовувати теоретичну, практичну, статистичну інформацію, працювати з різними статистичними джерелами за обраною темою та робити висновки	16
Модульна контрольна робота 2		30
Разом за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Разом за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2 Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3 Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

1. Електронний навчальний курс навчальної дисципліни «Мікроекономіка та макроекономіка» URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=417>

Навчальні посібники:

1. Болгарова Н.К., Гаврилюк В.П. Основи економічної теорії. Навчальний посібник К.: ТОВ «ЦП» Компрінт», 2019. 410 с.
2. Економічна теорія: Навчальний посібник / М.П.Талавири та ін. К.: Ви-во «Наукова Столиця». 2020. 338 с.
3. Економікс: навчальний посібник / М.П.Талавири та ін. Київ: Редакційно-видавничий відділ НУБіП України. 2023. 532 с.
4. Практикум з економічної теорії: Навч. посібн. для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівня акредитації при підготовці до олімпіади з економічної теорії / М.П. Талавири та ін. К: ТОВ«ЦП» Компрінт, 2019. 521 с.
5. Пащенко О.В., Болгарова Н.К., Талавири М.П. Економічна теорія: Практикум. Навч. посіб. К.: Ви-во «Наукова Столиця», 2020. 356 с.

Методичні матеріали:

1. Болгарова Н.К. Методичні рекомендації з дисципліни “Сучасна економічна теорія” для підготовки фахівців ОС «Бакалавр» у галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності Економіка (Економічна кібернетика) 051. К.: ТОВ «ЦП»Компрінт», 2019. 128 с.
2. Болгарова Н.К. Методичні рекомендації з дисципліни «Сучасна економічна теорія» для підготовки фахівців ОС «Бакалавр» за спеціальність 051 «Економічна кібернетика», 051 «Цифрова економіка». К.: ТОВ «ЦП» Компрінт, 2020. 140 с.
3. Болгарова Н.К. Методичні рекомендації з дисципліни «Економікс: макроекономіка» для підготовки фахівців ОС «Бакалавр» за спеціальність 075 «Маркетинг». К.: «Наукова столиця», 2021.170 с.
4. Болгарова Н.К. Методичні вказівки з дисципліни «Мікроекономіка та макроекономіка» для підготовки фахівців ОС «Бакалавр» спеціальності 051 «Економіка (Економічна кібернетика)». К.: НУБіП України, 2022.
5. Болгарова Н.К. Методичні вказівки з дисципліни «Сучасна економічна теорія» для підготовки фахівців ОС «Бакалавр» спеціальності 051 «Економіка (Економічна кібернетика)». К.: НУБіП України, 2022.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка. Підручник / За ред. С. Панчишина і П. Островерха. Львів. Априорі, 2020.
2. Андрющенко А.М. Економічна теорія: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2022. 520 с.

3. Базілінська О., Мініна О. Мікроекономіка. Навчальний посібник Київ: Видавництво «ЦУЛ», 2019. 352с.
4. Базілінська О. Макроекономіка. Навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2019. 442 с.
5. Бібліотека імені В. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 01.06.2024).
6. Бутко М.П., Бутко І.М. Теорія прийняття рішень: підручник. Київ: Видавництво «Центр учбової літератури», 2019. 360 с.
7. Галушка З.І., Поченчук Г.М. Економіка: теорія і практика: підручник. Київ: Чернівці: Чернівецький національний університет, 2020. 232с.
8. Горlach М.І. Економічна теорія. Київ: Видавництво «Центр учбової літератури», 2020. 525 с.
9. Гронтовська Г. Макроекономіка. Навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2019. 672 с.
10. Гронтовська Г., Косік А. Макроекономіка: практикум. Київ: ЦУЛ, 2019. 400 с
11. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 01.06.2024).
12. Макаренко М. Макроекономіка: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 216 с.
13. Макроекономіка та мікроекономіка: практикум. Навч. посіб. Київ. КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022. 88 с.
14. Макроекономіка. Мікроекономіка: практикум / О.М. Кібік та ін. Одеса, 2020. 76 с.
15. Макроекономіка. Практикум: навчальний посібник / О.Ф. Івашина та ін. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2019. 56 с.
16. Мікроекономіка: підручник / За заг. ред. А.І. Ігнатюк. Київ: Видавництво Ліра-К, 2023. 420 с.
17. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 01.06.2024).
18. Панчишин С. М., Островерх О. М. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка: підручник для вищої школи. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 567 с.
19. Поплавська Ж.В., Криса О.Й. Мікроекономіка: Теорія і практика управлінської економіки. Навчальний посібник. Алерта, 2019. 270 с.
20. Радіонова І.Ф. Макроекономіка та економічна політика. Підручник для студентів. Київ: Таксон, 2019.
21. Сирко А. Економічна теорія. Політекономія: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 448 с.
22. Ящишина І.В., Буторіна В.Б., Боднарчук Т.Л. Макроекономіка: практикум. Навч. посібн. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В., 2021. 172 с.
23. Інститут економіки і прогнозування НАН України. URL: <http://www.ief.org.ua> (дата звернення: 01.06.2025).
24. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> (дата звернення: 01.06.2025).
25. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>(дата звернення: 01.06.2025).
26. Офіційний сайт Світового банку. URL: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine> (дата звернення: 01.06.2025).